

Đôi Dòng Để Nhớ : GS Tôn Thất Trung Nghĩa

... Thầy Tôn Thất Trung Nghĩa dạy môn Vạn Vật bên trường Nguyễn Đình Chiểu đầu thập niên 60. Tôi không phải là học trò của Thầy Nghĩa. Tôi học bên Lê Ngọc Hân. Nhưng tôi biết Thầy vì Thầy và Ba tôi quen biết nhau ở Mỹ Tho. Sau khi đậu tú tài 2 năm 1966, tôi lên Sài Gòn học Luật. Những năm sau cùng của tôi ở trường Luật, Thầy Nghĩa cũng đang lui tới đây để sắp sửa trình Luận Án Tiến Sĩ. Gặp Thầy, tôi chào hỏi và lần nào Thầy cũng vui vẻ hỏi thăm Ba tôi ở Mỹ Tho có khỏe không...

Rồi đến 30 tháng 4, 1975. Và vài năm sau đó gia đình tôi vượt biên. Tàu Mỹ vớt chúng tôi và họ chuyển tất cả đến đảo Galang Indonesia tạm cư. Ở đây được vài tuần, vợ chồng tôi gặp Thầy Nghĩa cũng vừa đến. Thầy đi một mình không có gia đình đi cùng. Những ngày ở đảo Thầy cũng gặp nhiều học trò cũ NĐC. Chúng tôi tất cả dù đang "trôi sông lạc chợ" nhưng ai cũng cảm thấy vui khi gặp lại người quen, đó là dịp để nhắc về quê hương, về Mỹ Tho, về trường cũ, về mọi thứ trên đời...

Đời sống trên đảo không đến nỗi khắc khe. Nhân phẩm được tôn trọng. Ban ngày ai thích tắm biển thì có bãi biển dài, sạch sẽ, cát trắng, tha hồ mà tắm nắng. Ban đêm có movie chiếu ngoài trời, hàng ngàn người ngồi xem.

Ở đảo Galang được vài tháng, gia đình tôi được gọi đi định cư ở Mỹ. Trước khi đi, chúng tôi ghé chợ mua vài thứ cần thiết để chuẩn bị lên đường. Hôm đó, tụi tôi gặp Thầy Nghĩa ở chợ. Thầy nhắc chúng tôi: "Tụi em đừng mua sắm nhiều. Để dành tiền trong túi tới Mỹ xài khi cần đến". Đó là lời dặn chân tình, theo tôi nghĩ. Rồi chúng tôi rời đảo.

Sau này chồng tôi có nhắc, khi Thầy Nghĩa định cư ở Mỹ có ghé thăm tụi tôi ở San Francisco, cùng đi với đứa con trai. Bẵng đi mấy năm sau nữa, một dịp, vợ chồng tôi vào một quán ăn ở San Jose, tình cờ gặp lại Thầy. Thầy giới thiệu người đàn bà đi chung "Đây là Cô". Lần nào gặp vợ chồng tôi, Thầy cũng hỏi: "Sao, Bác Ba lúc này khỏe không?"...

Ngày 30 tháng 9, 1990 Ba tôi mất ở Mỹ Tho, thì vài hôm sau đó, Hồng Hạnh, một người bạn ở San Jose gọi qua bu rục cho tôi một tờ báo, trong đó đăng tin Hội Mỹ Tho Bắc Cali chia buồn Ba tôi mất. Hạnh cũng kèm theo một tờ báo đăng tin phân ưu của một người bạn chia buồn với gia đình Thầy Tôn Thất Trung Nghĩa. Thầy mất ngày 4 tháng 10 năm 1990 tại bệnh viện Stanford California. Cầm hai tờ báo phân ưu trong tay, đầu óc tôi trống rỗng. Qua khung cửa sổ, tôi nhìn ra bầu trời đầy mây trước mặt - nhớ về Mỹ Tho, một quê hương chỉ còn trong trí nhớ. Nơi đó Ba tôi vừa nằm xuống. Mẹ tôi, anh chị, các cháu tôi chắc đang ngủ vui một mối, thân xác đầu óc rã rời. Còn tụi tôi bên này thì quần vệt khăn tang. Rồi nhớ về những ngày ở đảo Galang, nhóm học trò cũ NĐC-LNH trong đó có tôi, thỉnh thoảng gặp Thầy Nghĩa trên bãi biển dài đầy sóng, đá, cát, hay trên những con đường ngoằn ngoèo "mưa bùn nắng bụi", hoặc ngang qua các dãy barracks dành cho dân tị nạn tạm cư, nằm trên đồi cao. Quá khứ trở về ùn ùn như cơn bão. Tôi không rõ Thầy Nghĩa bao nhiêu tuổi. Thầy trẻ hơn Ba tôi nhiều. Vậy mà Thầy đi sau Ba tôi có bốn ngày.

Nhắc về Thầy Nghĩa, nhân đọc Đặc San Quảng Nam Nam Cali Xuân Nhâm Ngọ 2002, trong một bài viết, tác giả Phong Châu có nhắc một ít về Thầy, trước và sau 1975, như sau "cái giọng Nghĩa lúc nào cũng pha chút giễu cợt", "Nghĩa thân hình khá lớn, ngồi trên chiếc xe đạp ọp ẹp thấy mà tội nghiệp cho người lái xe", "Nghĩa dạy môn Vạn Vật khá nổi tiếng. Nghĩa cũng dạy tại trường Quốc Gia Sư Phạm Sài Gòn trước khi lấy Tiến sĩ Kinh Tế và giảng dạy tại Luật Khoa Đại Học Đường"...

Mười hai năm trôi qua, kể từ khi Thầy mất 1990, nay tôi mới có dịp ngồi lại nghĩ và viết về Thầy. Ở đó, sóng biển Galang vẫn ri rào ngàn đời. Những dấu chân người nước đã cuốn xóa. Có những xác người vùi trong biển sâu. Có những thân người nay nằm yên dưới mộ. Còn bao nhiêu nữa, đang lênh đênh theo dòng đời. Trong đó một số người vẫn còn đây, đang quây quần trong Hội NĐC-LNH để cùng buồn vui trên đất tạm dung này.

Và cuối cùng, tất cả Thầy trò sẽ lần lượt tụ về một chỗ - lần chót.

Trần Thanh Giang (10-2002)

[Trích "Đôi Dòng Để Nhớ"]